

ACCOUNTANTSVERSLAG 2024

Gemeente Bernheze

Aan:

de raad van de gemeente Bernheze
T.a.v. mevrouw Kilian, raadsgriffier
De Misse 6
5384 BZ HEESCH

Eindhoven, 3 juni 2025

Kenmerk: XXX

Geachte leden van de raad,

Wij hebben de jaarrekening 2024 van de gemeente Bernheze gecontroleerd. Zoals afgesproken in onze opdrachtbevestiging d.d. 20 september 2024, ontvangt u hierbij ons accountantsverslag 2024. In dit verslag hebben we de belangrijkste bevindingen en conclusies naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole opgenomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van de gemeente Bernheze.

Onze bevindingen en aanbevelingen hebben wij afgestemd met de verantwoordelijke functionarissen binnen de ambtelijke organisatie en de verantwoordelijke wethouder. Een afschrift van dit verslag is toegezonden aan het college van burgemeester en wethouders.

Het opstellen en controleren van de jaarrekening vraagt elk jaar weer een aanzienlijke inspanning. Bij deze willen wij alle betrokken medewerkers van de gemeente Bernheze bedanken voor de constructieve en plezierige samenwerking tijdens de controle.

Wij vertrouwen er op u met dit verslag van dienst te zijn. Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om een nadere toelichting op de inhoud te geven.

Hoogachtend,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. D.O. Meeuwissen RA
Partner en extern accountant gemeente Bernheze

Inhoudsopgave

01

Dashboard
accountantscontrole

02

Uitkomsten
jaarrekeningcontrole

03

Resultaat & financiële
positie

04

Belangrijkste
bevindingen

05

Bijlagen

1. Dashboard accountantscontrole

1.1 Dashboard accountantscontrole

STREKKING CONTROLEVERKLARING

- ▶ Wij verstrekken bij de jaarrekening een goedkeurende controleverklaring.
- ▶ De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1,16 miljoen respectievelijk € 3,48 miljoen.
- ▶ Het jaarverslag, inclusief de opgenomen informatie in de paragraaf bedrijfsvoering, is verenigbaar met de jaarrekening en bevat geen materiële onjuistheden.
- ▶ De grondslagen van de jaarrekening zijn aanvaardbaar en het BBV wordt nageleefd.
- ▶ Het college heeft in de rechtmatigheidsverantwoording een totaal van € 769.000 aan afwijkingen gerapporteerd.
- ▶ De WNT is nageleefd.
- ▶ Wij hebben de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage vastgesteld.

DATA-ANALYSE

- ▶ Wij hebben data-analyse gebruikt om de betalingen gedurende het jaar te controleren. Uit de analyse van de banktransacties blijken geen bevindingen die niet verklaarbaar zijn.

Geen transacties
in het weekend3 verschillende
crediteuren met
hetzelfde IBANGeen transacties
met landen met
een verhoogd
corruptierisico3 crediteuren
hebben meerdere
IBAN

BELANGRIJKE BEVINDINGEN

- ▶ Er zijn tijdens onze controlewerkzaamheden geen controleverschillen geconstateerd, alleen herrubriceringen binnen de balans.
- ▶ Er zijn twee nieuwe grondexploitaties geopend. Voor beide grondexploitaties wordt een positief resultaat verwacht van tezamen € 1,5 miljoen.
- ▶ Er zijn drie onrechtmatige opdrachten geconstateerd en opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Er is sprake van één doorlopende opdracht en twee nieuwe onrechtmatigheden.
- ▶ Wij ramen het bedrag van de onzekerheden rondom het sociaal domein in totaliteit op € 647.000 (2023: € 873.000).

AANDACHTSPUNTEN 2025

Wij zien voor de gemeente Bernheze de volgende aandachtspunten voor 2025:

- ▶ Vanaf boekjaar 2025 wordt de wettelijke controlegrens voor de accountant verhoogd van 1% naar 2%. Fouten en onzekerheden moeten bij elkaar opgeteld (gaan) worden. Op basis van de ervaringen de afgelopen jaren verwachten wij dat dit niet direct zal leiden tot een niet-goedkeurende controleverklaring voor de gemeente Bernheze.
- ▶ Lokale overheden zijn door de NIS2 aangewezen als organisaties die van vitaal belang zijn voor de samenleving waardoor ook uw organisatie verplicht is om de NIS2-maatregelen te implementeren. Er is een analyse gemaakt welke stappen nog moeten worden gezet. Wij adviseren de uitkomsten om te zetten in een actieplan.

RESULTAAT 2024

(x € 1.000)	2024	BEGROTING NA WIJZIGINGEN
Saldo van baten en lasten	7.648	-125
Mutatie reserves	-666	2.396
RESULTAAT	6.982	2.271

- ▶ Het gerealiseerde resultaat 2024 wijkt af van de begroting na wijziging. De belangrijkste afwijkingen zien toe op de programma's leefbare kernen en gezonde zorgzame gemeente en bedragen beiden € 2,7 miljoen voordelig.

UW FINANCIËLE POSITIE

- ▶ De ratio weerstandsvermogen bedraagt 1,0 inclusief ophoging van de weerstandsreserve met € 1,2 miljoen en classificeert als voldoende. Ultimo 2022 was de ratio met 1,77 nog ruim voldoende.
- ▶ De ingerekende risico's zijn de afgelopen jaren fors toegenomen van € 5,8 miljoen in 2022 naar € 9,9 miljoen in 2024 en worden met name veroorzaakt door risico's inzake (nieuw gestarte) bouwgrond-exploitaties en Heesch West (€ 6,6 miljoen, 66%).
- ▶ In de begroting 2025 is voor de jaren 2026-2028 een negatief resultaat voor mutaties reserves begroot van totaal € 7,1 miljoen. Uit de begroting blijkt dat dit tekort wordt verklaard door het programma Gezonde zorgzame gemeente; de lasten stijgen fors en de inkomsten liggen fors lager dan in de jaarrekening 2024. Een deel van de lasten wordt gedekt uit de reserves.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Onze opdracht en controle

2.2 Strekking controleverklaring

2.3 Aandachtspunten 2025

2.1 Onze opdracht en controle

1/2

Doel en object van de controle

Het doel van de controle is het geven van een onafhankelijk oordeel of de financiële overzichten van de gemeente Bernheze, in alle van materieel belang zijnde opzichten, zijn opgesteld in overeenstemming met het BBV.

Opdracht

Wij hebben de jaarrekening gecontroleerd conform de Nederlandse controlestandaarden en de met u gemaakte afspraken in de opdrachtbevestiging van 20 september 2024. Tevens beoordeelden wij de verenigbaarheid van de andere informatie, inclusief de overige gegevens en het jaarverslag met de jaarrekening en of deze geen materiële afwijkingen bevatten op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins. Voor een accountantscontrole gelden inherente beperkingen, die zijn uiteengezet in de opdrachtbevestiging.

Strekking van de controleverklaring

Aangezien de jaarrekening 2024 van gemeente Bernheze aan de daaraan te stellen eisen voldoet, zijn wij voornemens hierbij een goedkeurende controleverklaring, gedateerd op datum, af te geven. Alle bevindingen voortvloeiend uit onze controle zijn afdoende behandeld en onze controle is dan ook afgerond.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Bij onze controlewerkzaamheden hebben wij als uitgangspunt de door de raad vastgestelde toleranties gehanteerd. De raad heeft ons daarbij opgedragen om

bij onze oordeelsvorming en rapportering uit te gaan van de hierna vermelde goedkeurings- en rapporteringstolerantie. Op basis van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1,16 miljoen. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met u overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de 20% van de goedkeuringstolerantie rapporteren, alsmede afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Onze controle richt zich tevens op de getrouwheid van de informatie in de WNT-verantwoording en de getrouwheid en rechtmatigheid van de SiSa-bijlage van de jaarrekening. Voor de WNT en SiSa gelden specifiek voorgeschreven rapporteringstoleranties die veelal lager zijn dan uw rapporteringstolerantie. Wij passen deze voorgeschreven WNT- en SiSa-toleranties eveneens op correcte wijze toe.

Grondslagen financiële verslaggeving

De jaarstukken 2024 van de gemeente Bernheze bestaan uit:

- ▶ het jaarverslag 2024 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen);
- ▶ de jaarrekening 2024 (rechtmatigheidsverantwoording, balans met toelichtingen, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting inclusief SiSa-bijlage en taakvelden).

In het onderdeel ‘programmaverantwoording’ van het jaarverslag is informatie opgenomen over ‘wat hebben we gedaan’, ‘wat hebben we bereikt’ en ‘wat heeft het gekost?’ De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (zoals weerstandvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag. Het jaarverslag en de jaarrekening zijn met elkaar verenigbaar.

2.1 Onze opdracht en controle

2/2

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de grondslagen van de jaarrekening 2024. In 2024 zijn er geen wijzigingen geweest in toegepaste verslaggevingsgrondslagen die een aanzienlijke invloed hebben op de baten en lasten of de financiële positie van uw gemeente. Significante verslaggevingsgrondslagen en toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie van uw gemeente en de baten en lasten in de jaarrekening. Daarnaast vereisen zij van het college en het management dat zij een oordeel vormen ten aanzien van soms moeilijke, subjectieve en complexe posities vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. Wij hebben het door het college en het management toegepaste proces met betrekking tot significante verslaggevingsaspecten geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Controleaanpak

Onze controleaanpak is gebaseerd op een risicogerichte benadering. Deze aanpak gaat uit van een risicoanalyse op transactiestromen, zoals verkoopactiviteiten en personeelszaken. In de risicoanalyse hebben wij beoordeeld in hoeverre de onderkende risico's van invloed kunnen zijn op de jaarrekening.

Wij hebben voor de volgende risico's in onze controle verhoogde aandacht gehad:

- ▶ In onze controlestandaarden (NV COS) wordt expliciet het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers) als belangrijk te onderkennen theoretisch risico benoemd. Als accountant moeten wij in onze werkzaamheden hier specifiek aandacht aan besteden. Om het resterende risico te beperken beoordelen wij schattingsposten en bijzondere journaalposten in detail;

- ▶ Ongeautoriseerde handelingen in Key2Financiën doordat eindgebruikers beschikken over superuser-rechten en daarmee ingerichte procedures kunnen doorbreken;
- ▶ Schattingen ten aanzien van de (nog te maken) kosten en (nog te realiseren) opbrengsten van de significante grondexploitaties zijn niet aanvaardbaar met een onjuiste verliesvoorziening of (tussentijdse) winstneming tot gevolg.

Onafhankelijkheid

Op basis van Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de 'Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten' (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controlecliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW, melding te maken van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Na de interim-controle hebben wij de relevante processen met betrekking tot de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst. Wij hebben de automatiseringsorganisatie van de organisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. Voor onze bevindingen verwijzen wij naar bijlage 5.2 van dit verslag.

2.2 Strekking controleverklaring

1/2

Controleverklaring 2024

Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2024, inclusief SiSa-bijlage, van de gemeente Bernheze een goedkeurende controleverklaring af te geven. Dit betekent dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2024 als van de activa en passiva per 31 december 2024 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording geeft een getrouw beeld en de met de raad gemaakte afspraken hierover zijn nageleefd.

Wij hebben enkele controleverschillen geconstateerd van beperkte omvang die allen door de gemeente zijn gecorrigeerd. Derhalve zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken met betrekking tot de getrouwheid.

ONGECORRIGEERDE CONTROLEVERSCHILLEN 2024					
#	Omschrijving	Post/toelichting	Fouten (in €)	Onzekerheden (in €)	Verwijzing
1	Onzekerheid ten aanzien van de prestatielevering Wmo (€ 328.000), Jeugdzorg (€ 165.000) en pgb (€ 154.000) wegens ontbrekende controleverklaring bij de productieverantwoording.	Programma sociaal domein		647.000	4.1
	TOTAAL		0	940.000	
Materialiteit (1% voor fouten, 3% voor onzekerheden)			950.000	2.850.000	
Uitvoeringsmaterialiteit (80% van de materialiteit)			760.000		
Rapporteringstolerantie			950.000		

2.2 Strekking controleverklaring

2/2

Fraude en non-compliance

Bij de planning van de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie of een risico omtrent het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties met verschillende personen binnen de organisatie. Daarnaast nemen wij kennis van de door u opgenomen toelichtingen in de jaarstukken. Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van het college. Daarom hebben wij op diverse momenten met u en uw medewerkers van afdeling financiën over dit onderwerp van gedachten gewisseld. Deze besprekingen en onze controlewerkzaamheden hebben geen indicaties voor materiële fraude opgeleverd.

In onze managementletter d.d. 1 april 2025 hebben wij uitgebreid gerapporteerd over de stappen die de gemeente afgelopen jaren op dit gebied heeft gezet. Het blijft van belang om het onderwerp fraude regelmatig onder de aandacht te brengen en te houden, met als doel de gehele organisatie bewust te laten blijven van fraude- en corruptierisico's. Naast directe schade kan immers ook belangrijke reputatieschade optreden.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de frauderisico's verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor materiële fraude(risico's) of vermoedens van materiële fraude(risico's).

Vermogen om risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

Op basis van artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet kunnen gemeenten bij langdurige financiële tekorten een beroep doen op een extra uitkering uit het gemeentefonds. Omdat de omvang van het gemeentefonds hierdoor niet wijzigt betalen andere gemeenten daar dus aan mee. Om die reden moeten gemeenten aan allerlei voorwaarden voldoen om deze aanvullende uitkering te kunnen ontvangen. Maar in principe kunnen gemeenten hierdoor niet failliet gaan. Het gevolg hiervan is dat crediteuren en andere stakeholders nooit benadeeld kunnen worden door een faillissement. Desalniettemin is de financiële positie vanuit het perspectief van raadsleden van belang en moet het college van burgemeester en wethouders inzicht geven in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.

Met de invoering van de aangepaste Nederlandse Standaard 700 dienen accountants voor gemeenten in hun controleverklaringen bij jaarrekeningen naast fraude te rapporteren over de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering voort te kunnen zetten.

Voor een nadere uiteenzetting van onze controleaanpak ten aanzien van de veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie verwijzen wij naar onze controleverklaring 2024.

2.3 Aandachtspunten 2025

1/2

Inleiding

Naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2024 hebben wij een aantal bevindingen en aanbevelingen over het afgelopen boekjaar weergegeven. Daarnaast willen wij, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie, de volgende van aandachtspunten voor het komende jaar benoemen.

Voorziening voor pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers

Met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel is besloten dat ook de APPA-pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers in een pensioenfonds ondergebracht moeten worden per 1 januari 2028. Dat betekent dat per die datum de APPA-voorzieningen toereikend moeten zijn. Een algemeen aandachtspunt betreft het opnemen van het partnerpensioen in deze APPA-voorziening. We hebben vastgesteld bij de jaarrekeningcontrole 2024 dat uw organisatie de APPA-voorziening inclusief het partnerpensioen heeft berekend.

Op het moment van overdracht per 1 januari 2028 kunnen er ten gevolge van schommelingen in de rekenrente mogelijke tekorten ontstaan. Een lagere rekenrente in het laatste jaar voor de overdracht kan een aanzienlijk gevolg hebben. Eind oktober 2024 heeft de commissie BBV in een Q&A aangegeven dat er géén vrijstelling mogelijk is voor een verplichte vrijval van de APPA-voorziening. Een alternatief in de verslaggevingsvoorschriften van het BBV is dat de voorziening tegen nominale waarde kan worden verantwoord. Dit heeft als gevolg dat rente-effecten géén rol meer spelen en de middelen voor de berekende nominale verplichting in de voorziening zijn opgenomen. Indien een decentrale overheid verandert in de keuze (wel of geen rekening houden met de rentecomponent) is dat wel een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt middels onder andere een raadsbesluit en/of een begrotingswijziging.

Het voordeel van de verantwoording van de voorziening tegen nominale waarde is dat de voorziening niet meer gevoelig is voor de (ontwikkeling van de) rekenrente tot het moment van de kapitaaloverdracht naar het ABP. Een nadeel van deze optie is dat de voorziening mogelijk moet worden opgehoogd. Daarnaast betreft het een stelselwijziging die als zodanig moet worden verwerkt. Deze optie heeft dus extra administratieve gevolgen. Wij hebben begrepen dat u ervoor kiest om de APPA-voorziening te blijven verantwoorden op contante waarde.

Om de gevolgen van de overgang voor provincies, gemeenten en waterschappen in te schatten, wordt een onderzoek gestart. Het betreft een gezamenlijk onderzoek van het ministerie van BZK, IPO, VNG en Unie van Waterschappen. Het onderzoek richt zich op de omvang van de al opgebouwde APPA-aanspraken, de toekomstige premie en de al beschikbare middelen. Aan de hand van deze gegevens worden de financiële gevolgen voor afzonderlijke provincies, gemeenten, waterschappen en het Rijk ingeschat. Deze inschatting wordt vervolgens teruggekoppeld aan de decentrale overheden om een indicatie te krijgen van de mogelijke financiële gevolgen in 2027, het jaar voordat de overgang ingaat.

2.3 Aandachtspunten 2025

2/2

Aanpassing materialiteit naar 2% voor 2025

Vanaf boekjaar 2025 wordt de wettelijke controlegrens voor de accountant verhoogd van 1% naar 2%. Deze wijziging betreft tevens de samenvoeging van de controlegrens van 1% voor fouten en 3% procent voor onzekerheden tot een norm van 2%. Doordat fouten en onzekerheden bij elkaar opgeteld moeten gaan worden, zal dit landelijk naar verwachting gaan leiden tot een toename van het aantal niet-goedkeurende controleverklaringen bij decentrale overheden. Met name gemeenten met omvangrijke onzekerheden, als het gaat om prestatieleveringen binnen het sociaal domein, lopen een risico. Wij adviseren de gemeente Bernheze hierover tijdig het gesprek met de raad aan te gaan en waar nodig actie te ondernemen om de onzekerheden binnen het sociaal domein te minimaliseren. Op basis van onze ervaringen de afgelopen jaren met betrekking tot de geconstateerde getrouwheidsfouten en onzekerheden verwachten wij dat dit niet direct zal leiden tot een niet-goedkeurende controleverklaring voor de gemeente Bernheze.

Kwalificatie van arbeidsrelaties (Wet DBA)

Sinds de introductie van de Wet DBA in 2016 is sprake van een handavingsmoratorium. Dit betekent dat de Belastingdienst niet controleert en handhaaft op het bestaan van een dienstbetrekking, tenzij sprake is van kwaadwillendheid. Vanaf 1 januari 2025 is het handavingsmoratorium vervallen en gaat de Belastingdienst weer volledig handhaven. Hierdoor kunnen naheffingsrisico's ontstaan. Daarnaast werkt het kabinet aan nieuwe wetgeving voor de beoordeling van arbeidsrelaties. In het Hoofdlijnenakkoord is te lezen dat de behandeling van deze wetgeving door het nieuwe kabinet zal worden voortgezet. Kort gezegd zal de nieuwe wetgeving meer nadruk leggen op de vraag of het werk en de werkende organisatorisch zijn ingebed in de organisatie van de werkverschaffer. Daarmee wordt bedoeld of het werk een kernactiviteit van de organisatie vormt en zij aan zij met werknemers wordt verricht. In dat geval zal eerder sprake zijn van een arbeidsovereenkomst. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar onze managementletter 2024.

NIS2 - digitale weerbaarheid verankerd in wet- en regelgeving vanuit de EU

Om de digitale weerbaarheid van organisaties te verhogen is de NIS2 (Network and Information Security 2) richtlijn vanuit de EU vastgesteld. De NIS2 richtlijn is een update van de in 2016 ingevoerde NIS-richtlijn. In Nederland ook wel bekend als NIB2 (Netwerk- en informatiebeveiligingsrichtlijn) en/of de Wbni (Wet Beveiliging Netwerk- en Informatiesystemen). Lokale overheden zijn door de NIS2 aangewezen als organisaties die van vitaal belang zijn voor de samenleving waardoor ook uw organisatie verplicht is om de NIS2-maatregelen te implementeren. In Q3 2025 wordt NIS2 naar Nederlandse wetgeving vertaald en nadien van kracht onder de noemer 'Cyberbeveiligingswet'. Belangrijk is dat NIS2 aanvullende eisen stelt, die niet volledig door de huidige Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) worden afgedekt, wat betekent dat in de komende periode additionele maatregelen moeten worden getroffen ten einde aan NIS2 te voldoen.

Gemeente Bernheze heeft een analyse gemaakt wat er benodigd is om de Baseline Informatiebeveiliging Overheid versie 2 (BIO2) te implementeren. De BIO2 geeft voor het grootste gedeelte invulling aan NIS2-vereisten.

Deze analyse is gemaakt met ondersteuning van een externe partij. Wij adviseren de uitkomsten van deze analyse om te zetten in een actieplan om zo in 2025 te voldoen aan de NIS2-wetgeving. Hierbij is het aan te raden het actieplan af te stemmen met verantwoordelijk management om zo de juiste prioriteiten te bepalen.

3. Resultaat & financiële positie

3.1 Resultaat 2024

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

3.1 Resultaat 2024

1/3

Realisatie vs. gewijzigde begroting

Het resultaat van gemeente Bernheze over het jaar 2024 ten opzichte van de gewijzigde begroting bedraagt € 4,7 miljoen voordelig. In onderstaand overzicht is het resultaat in het kort weergegeven:

OVERZICHT REALISATIE 2024 (x 1.000)			
Programma	2024 (in €)	Begroting na wijziging (in €)	Verschil (in €)
Saldo van baten en lasten	7.648	-125	7.773
Subtotaal mutaties reserves	-666	2.396	-3.062
RESULTAAT	6.982	2.271	4.711

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten wijk € 4,7 miljoen voordelig af van de begroting (na wijzigingen). Het resultaat 2024 wijkt ongeveer 3,8% af van de totale begrote lasten (na wijziging). Op basis van onze ervaringsnorm bij decentrale overheden is een afwijking van 2-3% inherent aan een complex begrotingsproces. De belangrijkste afwijkingen van de begroting na wijzigingen zien we terug in de programma’s leefbare kernen (2,7 miljoen voordelig) en gezonde zorgzame gemeente (2,7 miljoen voordelig). Het voordeel op programma leefbare kernen wordt o.a. verklaard door de vertraging in de uitvoer van projecten/investeringen waardoor er minder kosten zijn gemaakt in 2024 en doordat de afschrijvingslasten een onderschrijding laten zien. Het voordeel op programma gezonde zorgzame gemeente wordt o.a. verklaard door een hogere ontvangen rijksvergoeding voor de opvang van Oekraïners.

3.1 Resultaat 2024

2/3 - Een afzetting van de beschikbare middelen uit het gemeentefonds versus de besteding volgens de begroting en jaarrekening 2024

Het begrotingssaldo en jaarrekeningsaldo per cluster van de gemeente Bernheze is vergeleken met het begrotingssaldo per cluster gebaseerd op de clustersystematiek van het Gemeentefonds. Belangrijk om op te merken is dat de toerekening van baten en lasten naar de verschillende clusters vrij is voor gemeenten. Er is geen verplicht rekeningschema dat wordt voorgeschreven. In de analyse wordt derhalve de omvang van de netto lasten op basis van de door gemeente Bernheze toegepaste toerekening vergeleken met de veronderstelde omvang vanuit het gemeentefonds. Om een goede vergelijking te kunnen maken tussen de gegevens uit het gemeentefonds en de begroting 2024, zijn de kosten van overhead verdeeld over de verschillende uitgavenclusters in plaats van als een los cluster. Voor overhead wordt vanuit het gemeentefonds namelijk geen separate vergoeding gegeven. Op basis van de beschikbare gegevens heeft voor de gemeente Bernheze deze verdeling plaatsgevonden aan de hand van totale lastenverhouding tussen de taakvelden. Dit is een breed toegepaste methodiek bij gemeenten; deze uiteenzetting is vooral bedoeld als signaalfunctie.

- ▶ Gemeente Bernheze begroot en realiseert iets meer inkomsten voor de cluster OZB ten opzichte van de inkomsten gebaseerd op de clustersystematiek van het gemeentefonds. Voor de cluster overige eigen middelen (OEM) begroot en realiseert de gemeente minder inkomsten;
- ▶ De gemeente begroot en besteedt op bestuur en ondersteuning, individuele voorzieningen Jeugd en onderwijs fors minder ten opzichte van de uitgaven gebaseerd op de clustersystematiek van het gemeentefonds (besteding resp. 23%, 25% en 33% lager);
- ▶ De gemeente begroot op sociale basisvoorzieningen meer ten opzichte van de clustersystematiek van het gemeentefonds (41%), maar de besteding ligt in lijn (9% hoger).

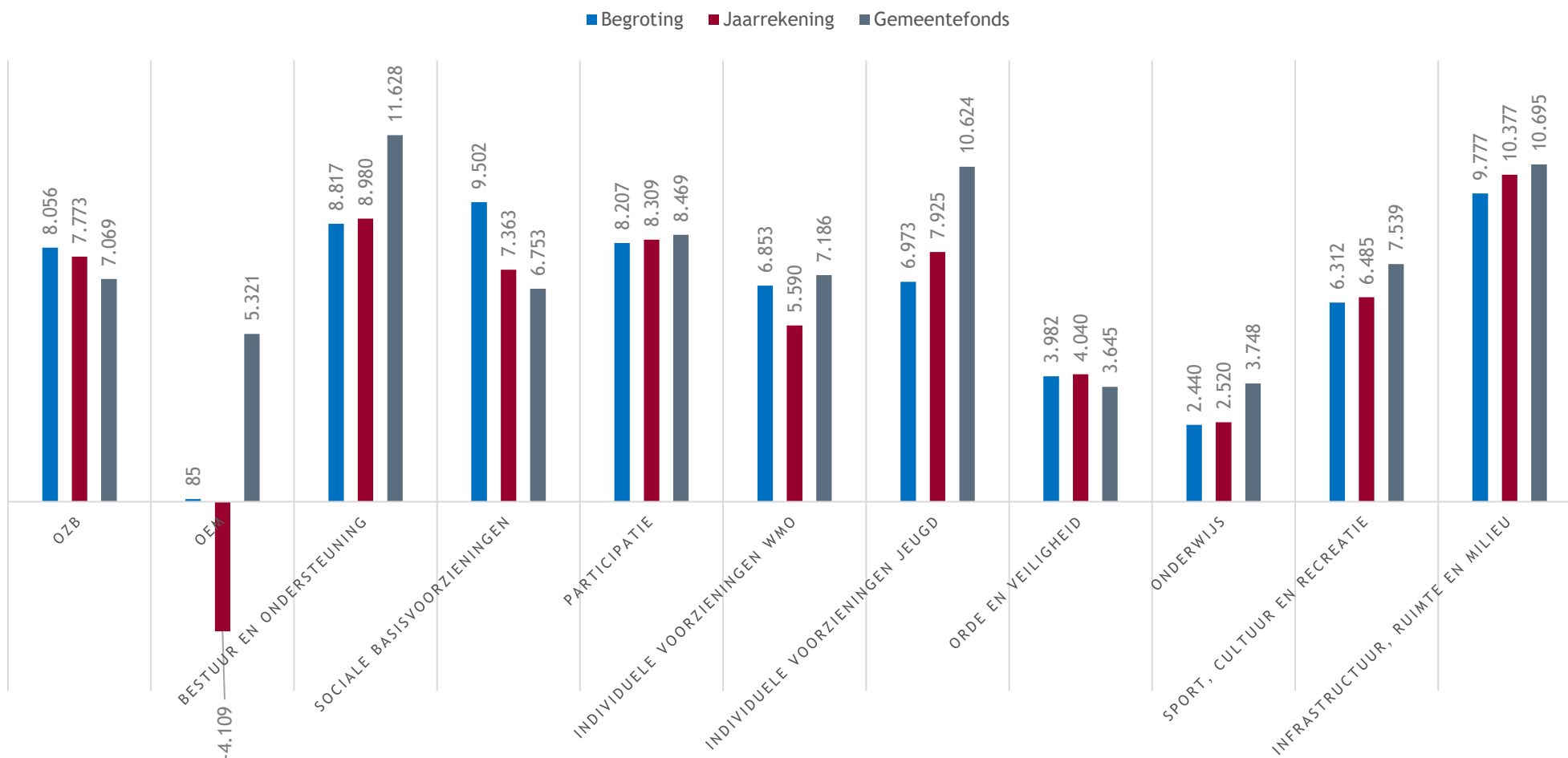
Bernheze	Begroting	Jaarrekening	Gemeentefonds
<i>Inkomstenclusters</i>			
OZB	8.056	7.773	7.069
OEM	85	-4.109	5.321
<i>Uitgavenclusters</i>			
Bestuur en ondersteuning	8.817	8.980	11.628
Sociale basisvoorzieningen	9.502	7.363	6.753
Participatie	8.207	8.309	8.469
Individuele voorzieningen Wmo	6.853	5.590	7.186
Individuele voorzieningen Jeugd	6.973	7.925	10.624
Orde en veiligheid	3.982	4.040	3.645
Onderwijs	2.440	2.520	3.748
Sport, cultuur en recreatie	6.312	6.485	7.539
Infrastructuur, ruimte en milieu	9.777	10.377	10.695
Overhead	0	0	0
Overig			0
Totaal netto besteding gemeentefonds	54.722	57.925	57.896

* In de kolom gemeentefonds is geen rekening gehouden met de laatste herijkingen van het gemeentefonds over 2024, waardoor deze kolom lager is dat de realisatie in de jaarrekening 2024.

3.1 Resultaat 2024

3/3 - Een schematische weergave van de bestedingsanalyse van gemeente Bernheze is als volgt:

VERGELIJKING GEMEENTEFONDS GEMEENTE BERNHEZE

Bovenstaand is een afzetting van de beschikbare middelen uit het gemeentefonds versus de primaire begroting en jaarrekening 2024.

3.2 Weerstandsvermogen en ratio's

Onze rol in relatie tot het weerstandsvermogen en financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden geschetst van de financiële positie van de gemeente Bernheze. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling van) uw financiële positie. Hieronder vindt u een andere toelichting op de ratio's van uw gemeente.

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Bernheze classificeert als voldoende

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bedraagt volgens deze paragraaf € 8,7 miljoen. In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. De gemeente Bernheze heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 9,9 miljoen. De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Bernheze bedraagt 0,88en is daarmee volgens het GTK 2020 'matig' te noemen. Bernheze streeft echter naar een ratio tussen 1,0 en 1,4 miljoen (classificatie 'voldoende'), waardoor de weerstandsreserve in de jaarrekening 2024 met € 1,2 miljoen is verhoogd. Wij zien de afgelopen jaren een forse afname van de ratio weerstandsvermogen bij gemeente Bernheze (2022: 1,77, 2023: 1,08). Dit is met name het gevolg van de forse stijging van de ingeschatte risico's (2022: € 5,8 miljoen, 2023: € 8,3 miljoen). De weerstandscapaciteit is daarentegen de afgelopen jaren slechts beperkt afgenomen (2022: € 8,9 miljoen, 2023: € 10,2 miljoen). Ten opzichte van afgelopen jaren zijn met name de risico's inzake (nieuw gestarte) bouwgrondexploitaties en Heesch West fors toegenomen; deze twee onderdelen verklaren circa € 6,6 miljoen (66%) van de totale risico's.

Solvabiliteit en netto schuldquote

De solvabiliteit bedraagt ultimo 2024 67% (2023: 62,4%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter de gemeente Bernheze in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen. De solvabiliteit laat een positieve ontwikkeling zien ten opzichte van voorgaand jaar en classificeert op grond van het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020) als 'minst risicovol'.

De netto schuldquote bedraagt -15,5% (2023: -16,4%). De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie en de hoogte van de investeringen uit het nabije verleden. De netto schuldquote ligt in lijn met vorig jaar en classificeert op grond van het gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK 2020) als minst risicovol.

Ratio grondexploitatie

Voor de ratio grondexploitatie geldt dat hoe lager deze is, hoe beter. De ratio grondexploitatie van de gemeente Bernheze betreft 2,8% (2023: -0,2%) en is laag doordat de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten laag is. Er is namelijk sprake van een actieve grondexploitatie. De ratio grondexploitatie is het minst risicovol te noemen volgens het GTK 2020. Wel merken we op dat de gemeente Bernheze voor € 4,9 miljoen aan risico's heeft ingerekend voor bouwgrondexploitaties en voor € 1,8 miljoen aan risico's inzake Heesch-West.

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

1/2

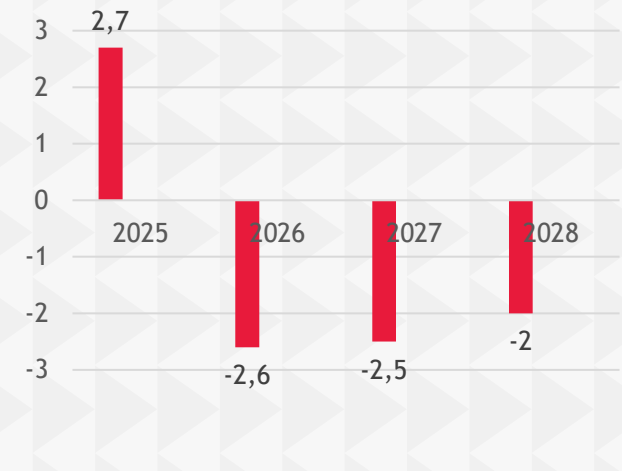
Inleiding

Een sterk versnipperd landschap, gedeelde onzekerheid. Dat is de titel van ons benchmarkonderzoek gemeenten dat wij in januari 2025 hebben uitgebracht over de financiële positie van gemeenten. Wij concluderen hierin dat de meeste gemeenten over 2023 een positief resultaat hadden (per saldo € 1,7 miljard) terwijl voor de komende vijf jaren grote tekorten worden verwacht (over vijf jaar totaal voor alle gemeenten € 3,9 miljard). Dit is voornamelijk het gevolg van de gewijzigde financieringssysteem van het Rijk, wat leidt tot een zogenoemd ravijn. Ook bij de gemeente Bernheze zien wij dit terug. Volgens de begroting 2025 wordt tot en met 2028 cumulatief een negatief resultaat (vóór mutaties reserves) behaald van € 4,4 miljoen. In de grafiek hiernaast zijn de resultaten per jaar inzichtelijk gemaakt. Gemeente Bernheze is voornemens om de begrotingsadviezen van de VNG op te volgen die leiden tot een beperking van het tekort.

Uw score in onze landelijke benchmarkrapportage

Vanuit hun taak als financieel toezichthouder hebben de twaalf provincies een gemeenschappelijk financieel toezichtkader opgesteld. In dit GTK 2020 zijn signaleringswaarden opgenomen voor de financiële kengetallen zoals opgenomen in het jaarverslag van de gemeente. Wij hebben deze signaleringswaarden als basis gebruikt voor het bepalen van uw score en dus financiële positie. Indien uw gemeente voor de komende jaren (2024 t/m 2028) per saldo een negatief resultaat begroot (en inteert op het eigen vermogen), beïnvloedt dit de score. Een uitwerking van deze systematiek beschrijven wij in onze [benchmarkrapportage](#). Als kanttekening hierbij geldt dat deze score een momentopname is, ontwikkelingen en wijzigingen in begroting en realisatie hebben invloed op de scores.

BEGROOT RESULTAAT VOOR MUTATIE RESERVES (IN MILJOENEN €)

3.3 Ons beeld van uw financiële positie

2/2

Voorspellend vermogen

Tijdens onze controle hebben wij geconstateerd dat voor bijna alle programma's sprake is van afwijkingen tussen begrote lasten en daadwerkelijke lasten. Voor de baten ligt de realisatie op programmaniveau dichterbij in lijn met de begroting na wijzigingen.

Net als voorgaande jaren is de afwijking tussen de gewijzigde begroting en het resultaat van baten en lasten bij de gemeente Bernheze relatief groot. In de begroting na wijziging werd een saldo van baten en lasten van nihil begroot terwijl over 2024 een positief resultaat van € 7,6 miljoen is gerealiseerd (exclusief mutaties reserves). Op basis deze en historische informatie en de relatief beperkte omvang van de begrotingsonrechtmatigheden, is een trend zichtbaar dat de gemeente Bernheze (structureel) conservatief begroot. Op basis hiervan concluderen wij dat het voorspellend vermogen van de begroting (na wijzigingen) voor verbetering vatbaar is. Uiteraard zijn op onderdelen specifieke omstandigheden aan de orde waardoor sprake is van afwijkingen van de begroting na wijzigingen.

Zoals opgenomen in onze managementletter 2024 adviseren wij om de verbetering van het voorspellend vermogen structureel onderdeel van uw proces te maken. Dit kan door gestructureerd afwijkingen van de begroting te evalueren waarmee lering kan worden getrokken voor toekomstige prognoses. Dit wordt ook wel 'backtesting' genoemd. Hiermee kan het lerend vermogen van uw organisatie verbeteren. Door gestructureerd en gedocumenteerd de kwaliteit van de prognoses te beoordelen aan de hand van realisatie zoals achteraf is gebleken, kunnen toekomstige prognoses verbeterd worden en/of kan eerder bijgestuurd worden.

Het verschil binnen de begroting wordt veroorzaakt door diverse afwijkingen. Deels is de raad hierover geïnformeerd. De verschillen zijn te verklaren en zijn bij de financiële toelichtingen in de programma's opgenomen. Wij adviseren u dit nadrukkelijker onderdeel van uw proces te maken bij de bestuursrapportages en voortdurend te monitoren waardoor verschillen ontstaan en de raad te adviseren over tijdelijke en reserve-budgetten gedurende het jaar, het overhevelen hiervan bij de jaarrekening en de impact op de begroting van het lopende boekjaar.

Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting toont over de aankomende vijf jaar een tekort. Het tekort doet zich voor vanaf boekjaar 2026. De oorzaak van het verwachte tekort wordt met name veroorzaakt op het programma 2 gezonde zorgzame gemeente. De begrote lasten liggen de komende jaren structureel boven € 42 miljoen (gewijzigde begroting 2024: € 54,4 miljoen, realisatie 2024: € 51,6 miljoen) en de begrote baten bedragen circa € 7,5 miljoen (gewijzigde begroting 2024: € 21,4 miljoen, realisatie 2024: € 21,2 miljoen) en zien met name toe op taakveld 6.3 inkomensregelingen. Per saldo realiseerde gemeente Bernheze over 2024 een nadelig resultaat ad € 30,3 miljoen op dit programma, waar de komende jaren een toenemend nadelig resultaat wordt verwacht van € 34,9 miljoen in 2025 tot € 36,2 miljoen in 2028. Dit is respectievelijk € 4,5 en € 5,8 miljoen nadeliger dan de realisatie 2024. Volledigheidshalve merken wij op dat gemeente Bernheze een onderzoek heeft laten uitvoeren naar de mogelijke ombuigingen in de begroting. Dit onderzoek heeft in december 2024 geresulteerd in een rapportage waaruit blijkt dat de uitgaven van gemeente Bernheze per inwoner gelijk zijn aan andere gemeenten dan wel lager zijn ten opzichte van andere gemeenten en waarin tevens de mogelijkheden tot ombuigingen zijn uiteengezet.

Wij adviseren de gemeenteraad het dialoog met het college te voeren op welke wijze aangepast beleid van de gemeente het verwachtte tekort kan verhelpen.

4. Belangrijkste bevindingen

4.1 Sociaal domein

4.2 Grondexploitaties

4.3 Rechtmatigheidsverantwoording

4.4 Data-analyse

4.5 BBV, WNT en SiSa

4.6 Belangrijke schattingsposten

4.1 Sociaal domein

Sociaal domein in jaarrekening

De lasten van uw gemeente met betrekking tot Wmo en Jeugdzorg, inclusief pgb, bedragen over 2024 respectievelijk circa € 6,6 miljoen en € 7,4 miljoen (2023: respectievelijk € 6,5 miljoen en € 7,0 miljoen).

Prestatielevering zorg in natura (ZIN)

De productieomvang van de Wmo ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2024 circa € 5,8 miljoen (2023: € 5,2 miljoen). De toekenning van de voorzieningen in het kader van Wmo ZIN vindt plaats vanuit de gemeente, waardoor uw organisatie zelf inzicht heeft in de cliënten en de gemaakte afspraken. Via de Regionale InkoopOrganisatie Zorg worden zorginstellingen gecontracteerd en zorg ingekocht. Met betrekking tot de lasten Wmo ZIN vraagt uw organisatie per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk verantwoordingsprotocol. Van een aantal zorginstellingen is geen (goedkeurende) controleverklaring ontvangen, waarmee wordt onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Dit zijn ofwel kleinere zorgaanbieders met een productieomvang kleiner dan € 125.000 waarvan in de regio is afgesproken dat zij geen controleverklaring hoeven te overleggen en/of grotere zorgaanbieders die geen controleverklaring/productieverantwoording hebben aangeleverd. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering van deze lasten. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van de beschikkingen tot en met de betalingen bij uw gemeente en de uitkomsten van de ontvangen controleverklaringen, ramen wij het bedrag van de resterende onzekerheid in totaliteit op circa € 328.000 (2023: € 605.000).

De productieomvang van de Jeugdzorg ZIN bij zorginstellingen bedraagt in 2024 circa € 6,9 miljoen (2023: € 6,4 miljoen). De toekenning van de voorzieningen in het kader van Jeugdzorg ZIN vindt plaats vanuit de gemeente, waardoor uw organisatie zelf inzicht heeft in de cliënten en de gemaakte afspraken. Via de Regionale InkoopOrganisatie Zorg worden zorginstellingen gecontracteerd en zorg ingekocht. Met betrekking tot de lasten jeugdhulp ZIN vraagt uw organisatie per zorginstelling om een controleverklaring bij de productieverantwoording op basis van het landelijk verantwoordingsprotocol. Van een aantal zorginstellingen is geen (goedkeurende) controleverklaring ontvangen, waarmee wordt onderbouwd dat voor de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk prestaties zijn verricht. Dit zijn ofwel kleinere zorgaanbieders met een productieomvang kleiner dan € 125.000 waarvan in de regio is afgesproken dat zij geen controleverklaring hoeven te overleggen en/of grotere zorgaanbieders die geen controleverklaring/productieverantwoording hebben aangeleverd. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van prestatielevering van deze lasten. Uitgaande van de interne beheersing op het proces van de beschikkingen tot en met de betalingen bij uw gemeente en de uitkomsten van de ontvangen controleverklaringen, ramen wij het bedrag van de resterende onzekerheid in totaliteit op circa € 165.000 (2023: € 99.000). De forse stijging wordt veroorzaakt doordat van een aantal omvangrijkere (groter dan € 125.000) zorgaanbieders over 2024 geen controleverklaring bij de productieverantwoording is ontvangen, waar deze over 2023 wel waren aangeleverd.

Prestatielevering persoonsgebonden budget (PGB)

De Sociale VerzekeringsBank toetst niet op de levering van de zorg ingekocht met de door haar uitgekeerde persoonsgebonden budgetten. Hierdoor is sprake van een onzekerheid ten aanzien van de prestatielevering. De gemeente verkrijgt zekerheid door de intern ingerichte processen, met name het toekenningsproces, de controles op de betalingen en de ontvangsten van het CAK, waardoor deze onzekerheid deels teniet wordt gedaan. Op basis van het zekerheidspercentage dat de gemeente hierdoor verkrijgt, ramen wij het bedrag van de resterende onzekerheid in totaliteit op circa € 154.000 (voor Wmo € 39.000 en voor Jeugd € 114.000, 2023 respectievelijk € 35.000 en € 134.000).

4.2 Grondexploitaties

Actualisatie en bijstelling grondexploitaties

Gemeente Bernheze ontwikkelt diverse actieve grondexploitaties. Door de invloed van de parameters (zoals kostenstijgingen, stikstofproblematiek, bouwvrijstelling, fluctuatie verkoopprijzen, rente-effecten) die bepalend zijn voor de in de toekomst te realiseren opbrengsten hebben wij bij onze controle de grondexploitaties diepgaand gecontroleerd. De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot drie P's:

- ▶ **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt? Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- ▶ **Programming:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- ▶ **Prijs:** is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd, rekening houdend met het risico dat gronden later of in het geheel niet worden afgenomen?

Deze drie P's zijn tijdens de jaarrekeningcontrole besproken met uw medewerkers. Tijdens deze gesprekken zijn de uitgangspunten gechallenged. De grondexploitaties zijn met deze uitgangspunten per 31 december 2024 geactualiseerd. Tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

In de paragraaf weerstandsvermogen is voor € 4,8 miljoen aan risico's ingecalculeerd. Deze risico's zijn het gevolg van een risicoscenario waarbij de verkoopprijzen met 25% dalen, de kosten met 25% stijgen en de uitgften met twee jaar worden vertraagd. De voornaamste stijging van de risico's ten opzichte van vorig jaar wordt veroorzaakt door Heeswijkse Akkers en de nieuwe grondexploitatie De Bunders.

Nieuwe grondexploitaties

In het boekjaar heeft de gemeenteraad de grondexploitaties 'De Bunders' en 'Weijen West (fase 1)' geopend. Ten grondslag aan de grondexploitaties ligt een bestemmingsplan en heeft de gemeente een haalbaarheidstest uitgevoerd. Voor beide grondexploitaties wordt een positief resultaat verwacht van tezamen € 1,5 miljoen.

Winstneming

Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Dit betekent echter niet dat pas winst moet worden genomen bij het afsluiten van het grondexploitatiecomplex. In de notitie Grondexploitatie is opgenomen dat voor winstneming de Percentage of Completion (POC) methode geldt: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd dient tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitaties winst te worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen die aan het project zijn verbonden naar de gemeente zullen toevloeien. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor de grondexploitaties van gemeente Bernheze heeft deze methode op totaalniveau geresulteerd in een winstneming van circa € 1,6 miljoen en een (aanvullende) verliesneming van € 150.000. Per saldo is er dus sprake van een totaal resultaat van bouwgronden in exploitatie in 2024 van € 1,45 miljoen. Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten in de exploitatieopzetten getoetst en gecontroleerd. Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden concluderen wij dat wij ons kunnen vinden in de gehanteerde uitgangspunten.

4.3 Rechtmatigheidsverantwoording

1/4

Status wijziging wet- en regelgeving

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording is voor gemeenten nog niet afgerond. De gedelegeerde regelgeving die relevant zijn voor het opstellen van de jaarrekening (BBV) en voor de uitvoering van de accountantscontrole 2024 en oordeelsvorming in de controleverklaring (BADO) zijn op het moment van schrijven van dit accountantsverslag voor advisering voorgelegd aan de Raad van State. Totdat deze aanpassingen rond zijn dient de uitwerking uit NBA Alert 48 2.0 gevolgd te worden. Aan de hand van te onderkennen scenario's / omstandigheden zijn in NBA Alert 48 2.0 aanwijzingen opgenomen voor de uitvoering van de accountantscontrole van de jaarrekening en de oordeelsvorming in de controleverklaring.

In oktober 2024 is de kadernota rechtmatigheid geactualiseerd. De actualisatie leidt voor de gemeente Bernheze beperkt tot wijzigingen ten opzichte van vorig jaar. De belangrijkste wijziging betreft een tekstuele aanpassing in de modelverordening ten aanzien van de geconstateerde bevindingen, specifiek in relatie tot de omvang van niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten, lasten en balansmutaties en welk deel acceptabel is op basis van de vastgestelde afspraken.

Strekking van de rechtmatigheidsverantwoording van de gemeente Bernheze

De raad van de gemeente Bernheze heeft de verantwoordingsgrens bepaald op 1% van de totale lasten inclusief de toevoegingen aan de reserves en de verantwoordingsgrens is daarmee bepaald op € 1.163.000. Blijkens de rechtmatigheidsverantwoording stelt het college van de gemeente Bernheze vast dat de omvang van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 769.000 bedraagt. Dit is lager dan de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens van € 1.163.000. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college van de gemeente Bernheze overigens een bedrag van € 299.000 acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken. De door het college gerapporteerde afwijkingen kunnen als volgt worden samengevat:

BEVINDINGEN IN HET KADER VAN RECHTMATIGHEID				
Onrechtmatigheden	Acceptabel (in €)	Niet-acceptabel (in €)	Totaal afwijkingen (in €)	Onduidelijkheden (in €)
Voorwaardencriterium	0	470.000	470.000	0
Begrotingscriterium	299.000	0	299.000	0
Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	0	0	0	0
TOTAAL	299.000	470.000	769.000	0
Verantwoordingsgrens (1%)	1.163.000			
Rapportagegrens	232.600			

4.3 Rechtmatigheidsverantwoording

2/4

Onze bevindingen bij de rechtmatigheidsverantwoording en paragraaf bedrijfsvoering van de gemeente Bernheze

Het is onze rol om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening 2024 van de gemeente Bernheze te controleren. Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording in uw jaarrekening een getrouw beeld geeft. Onze controle richt zich op het bepalen of de opsomming van de onrechtmatigheden door het college toereikend is onderbouwd. De rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening richt zich op een drietal criteria die wij hieronder nader hebben toegelicht. Voor de SiSa-bijlage heeft het college negen rechtmatigheidscriteria in acht genomen. Hierbij stellen wij vast of de rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld in overeenstemming met de afspraken die gemaakt zijn tussen de gemeenteraad en het college. Deze afspraken zijn vastgelegd in het normenkader van de gemeente Bernheze, dat d.d. 12 december 2024 door de gemeenteraad is vastgesteld, en de financiële verordening.

Bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de organisatie toereikende werkzaamheden heeft uitgevoerd om de opsomming van de onrechtmatigheden in de rechtmatigheidsverantwoording te onderbouwen.

De paragraaf bedrijfsvoering is onderdeel van het jaarverslag. Wij hebben deze paragraaf gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of deze paragraaf materiële afwijkingen bevat. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden van de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de paragraaf bedrijfsvoering verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat.

De gemeente Bernheze heeft geen beschrijving van acties opgenomen in de jaarrekening om rechtmatigheidsfouten in de toekomst te voorkomen, omdat de bevindingen de rapportagegrens niet overschrijden. Wel wordt in de jaarrekening 2025 een algemeen stukje tekst opgenomen over de stappen die de gemeente al neemt om onrechtmatigheden tijdig op te merken en te voorkomen.

De gemeente Bernheze heeft gerapporteerd over de naleving van niet-financiële onrechtmatigheid in het kader van de wet Fido. Deze normen worden wel door de gemeente nageleefd.

4.3 Rechtmatigheidsverantwoording

3/4

Voorwaardencriterium

Het college toetst bij de uitvoering van haar controlewerkzaamheden of bij de uitvoering van financiële beheershandelingen binnen de geldende wet- en regelgeving is gehandeld. De relevante wet- en regelgeving is tussen het college en de raad afgestemd door middel van het normenkader. Het voorwaardencriterium is met name relevant bij de processen: subsidieverstrekingen, participatiewet en aanbestedingen. Indien is vast komen te staan dat de gemeente niet aan het voorwaardencriterium heeft voldaan is sprake van een onrechtmatigheid.

Europese aanbestedingen

In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording 2024 heeft het college de juiste toepassing van de Europese aanbestedingsrichtlijnen gecontroleerd aan de hand van een zogenaamde spendanalyse. In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over de interne beheersing ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels. In het proces wordt de naleving van de inkoop- en aanbestedingsregels niet afgedwongen, waardoor niet kan worden gesteund op interne beheersmaatregelen. Wel wordt een spendanalyse opgesteld om de rechtmatigheid van uitgaven te waarborgen. Over 2024 blijkt uit de spendanalyse een totaal aan onrechtmatigheden van € 470.000 en ziet toe op drie opdrachten. Deze afwijking is als volgt opgebouwd:

(x €1.000)	BEDRAG
Afwijkingen vanuit 2023 die doorlopen in 2024	141.500
Nieuwe afwijkingen met ingang van 2024	328.500
TOTAAL	470.000

Er is sprake van één afwijking die reeds voorgaand jaar was onderkend. Doordat deze niet is aanbesteed in 2024, is er wederom sprake van een onrechtmatigheid. De overige twee afwijkingen betreffen contracten waarvan het drempelbedrag voor de aanbesteding van goederen en diensten wordt overschreden in 2024.

Wezenlijke wijzigingen

Gedurende de looptijd van een overeenkomst - dus na gunning - kan de inhoud van een opdracht wijzigen. Aanbestedingsrechtelijk geldt het uitgangspunt dat wijzigingen in zeer beperkte mate toelaatbaar zijn. Het risico kan niet worden uitgesloten dat andere inschrijvers geïnteresseerd waren geweest in de uitvoering van de gewijzigde opdracht en een andere inschrijving hadden ingediend. Het uitgangspunt is dat in geval van een wijziging de opdracht opnieuw aanbesteed moet worden. De werkelijke uitgaven uit hoofde van de betreffende contracten zijn hoger dan wat initieel overeengekomen was. Daarom wordt dit ook aangemerkt als onrechtmatigheid. Wij adviseren in het inkoopproces (bijvoorbeeld bij de uitvoering van periodieke spendanalyses) specifiek aandacht te hebben voor potentiële wezenlijke wijzigingen, waardoor deze eerder opgemerkt worden en hier tijdig actie op ondernomen kan worden.

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen

De commissie BBV doet de aanbeveling om meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese aanbestedingsregels maar dat niet doen, in de toelichting op de jaarrekening op te nemen bij de 'niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen' voor het volledige bedrag waarover het contract is afgesloten. De omvang van de totale fout is de omvang van de besteding (last of investering) in het jaar waarin de onrechtmatigheid wordt geconstateerd verhoogd met de bestedingen van de jaren erna voor de periode van het afgesloten contract. Er is geen sprake van meerjarige contracten die als onrechtmatig zijn aangemerkt.

4.3 Rechtmatigheidsverantwoording

4/4

SiSa

Voor de SiSa-bijlage heeft het dagelijks bestuur negen rechtmatigheidscriteria in acht genomen. Er zijn geen afwijkingen geconstateerd met betrekking tot de uitkeringen dan wel de SiSa-verantwoording.

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium richt zich op het budgetrecht van de raad. Overschrijdingen van de lasten en overschrijdingen van investeringsbudgetten (kredieten) zijn op basis van de Gemeentewet onrechtmatig. Het totaal van de begrotingsonrechtmatigheden van de gemeente Bernheze heeft de verantwoordingsgrens niet overschreden.

Overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) zijn op zichzelf niet onrechtmatig. Deze zijn echter wel onrechtmatig als deze niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan de raad zijn gemeld. Het college en de raad hebben door middel van de financiële verordening afspraken gemaakt over wanneer overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) in een begrotingswijziging aan de raad voorgelegd moeten worden. Het begrip tijdigheid staat niet expliciet in de financiële verordening en/of het controleprotocol gedefinieerd. Het college van gemeente Bernheze heeft de overschrijdingen van baten en/of onderschrijdingen van lasten en baten en investeringsbudgetten (kredieten) tijdig voorgelegd aan de raad en er is in dit kader geen sprake van begrotingsonrechtmatigheden.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Als laatste dient het college een uitspraak te doen over de naleving van bepalingen die in wet- en regelgeving zijn opgenomen met betrekking tot misbruik en oneigenlijk gebruik. Hiervoor stelt het college vast welke verplichte handhaving noodzakelijk is en welke maatregelen binnen de gemeente genomen zijn om dit te kunnen uitvoeren. Tevens stelt het college vast of de getroffen maatregelen werken. Indien geconstateerd wordt dat beleid niet bestaat of niet wordt nageleefd dan wordt dit toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Alleen daadwerkelijke afwijkingen als gevolg van misbruik worden opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering.

4.4 Data-analyse

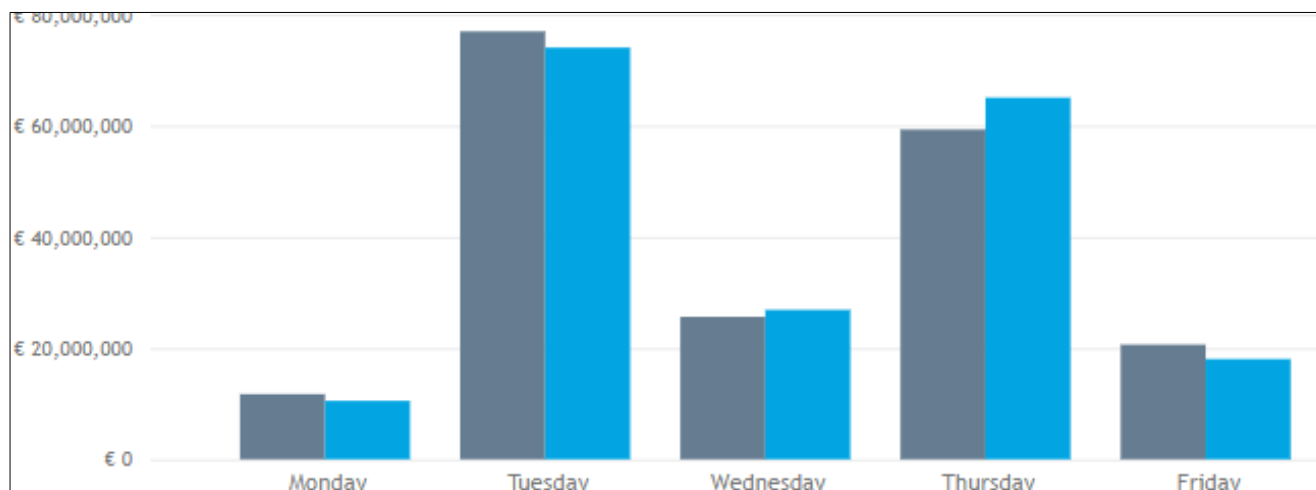
Banktransacties

Data-analyse op uitgevoerde betalingen

Wij hebben data-analyse gebruikt om de betalingen gedurende het jaar te controleren.

Uit de analyse van de banktransacties blijkt dat:

- ▶ naast salarisbetalingen geen andere betalingen hebben plaatsgevonden naar het bankrekeningnummer van medewerkers;
- ▶ alle batchbetalingen zijn geautoriseerd door bevoegde personen;
- ▶ sprake is van drie verschillende crediteuren met hetzelfde bankrekeningnummer, maar dat deze allemaal verklaarbaar zijn;
- ▶ sprake is van drie crediteuren met meerdere bankrekeningnummers, maar dat deze allemaal verklaarbaar zijn.

Geen transacties
in het weekend

3 verschillende
crediteuren met
hetzelfde IBAN

Geen transacties
met landen met
een verhoogd
corruptierisico

3 crediteuren
hebben meerdere
IBAN

4.5 BBV, WNT en SiSa

1/2

Bevindingen ten aanzien van naleving van de wettelijke verslaggevingsregels (BBV)

Wij hebben vastgesteld dat gemeente Bernheze de wettelijke verslagleggingsregels (BBV) heeft nageleefd.

Observaties informatiewaarde jaarverslag

Wij hebben vastgesteld, op grond van de verkregen informatie in onze controle, dat de jaarrekening en het jaarverslag verenigbaar zijn en voldoen aan de eisen in de BBV voor de vorm en inhoud van het jaarverslag.

De kwaliteit en informatiewaarde van uw jaarverslag is toereikend, wel hebben wij een aantal waarnemingen.

Het jaarverslag biedt veel informatie over de realisatie ten opzichte van de uitgangspunten van het beleid. In de basis is de kwaliteit van het jaarverslag voldoende. Onderstaand hebben wij een aantal observaties:

- ▶ In het jaarverslag is een samenvattend overzicht opgenomen per programma met de realisatie. Daarnaast worden er tabellen gepresenteerd met de inhoudelijke en financiële realisatie van activiteiten. Dit geeft op een gestructureerde wijze een goed beeld van de realisatie. Gericht kan de lezer dan meer de diepte in voor een nadere toelichting.
- ▶ In de programma's zijn indicatoren opgenomen met de realisatie daarvan. Hierbij is ook een referentiemeting toegevoegd. Een stuk reflectie op de indicatoren zou meer informatie opleveren. Nu is niet volledig duidelijk of de realisatie conform de verwachting is en in hoeverre daarmee de juiste beweging is ingezet.
- ▶ De analyse van de financiële verschillen tussen de begroting en de realisatie per programma is duidelijk toegelicht. Hierbij zijn de grote mutaties per taakveld aanvullend gepresenteerd.
- ▶ De paragraaf verbonden partijen geeft goed inzicht in de belangrijkste risico's.

De paragraaf 'Bedrijfsvoering' geeft goed inzicht in frauderisico's en -gevallen

In onze controleverklaring hebben wij gerapporteerd over de risico-inschatting, onze verrichte werkzaamheden en materiële bevindingen ten aanzien van fraude. Wij hebben aandacht besteed aan de toelichtingen die de gemeente Bernheze heeft opgenomen in de paragraaf 'Bedrijfsvoering'. Wij vinden dat de toelichting inzake fraude omvangrijk is, waarbij ingegaan wordt op de verrichte acties, op de risico's en de beheersingsmaatregelen en in hoeverre er fraudegevallen zijn geweest. Hiermee biedt dit een goed inzicht.

De paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' geeft inzicht in het vermogen om risico's uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen

Naast het onderwerp fraude hebben wij in onze controleverklaring gerapporteerd over het vermogen van gemeente Bernheze om risico's uit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Gemeente Bernheze heeft in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' een beschrijving van de risico's en de totstandkoming en omvang van het weerstandsvermogen opgenomen.

4.5 BBV, WNT en SiSa

2/2

Naleving van de (publicatieverplichtingen) WNT

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2024 niet meer bedragen dan € 233.000 per jaar. De externe accountant is belast met de controle op de naleving van de WNT door de instelling. Overschrijding van de bezoldigingsnorm wordt aangemerkt als een onverschuldigde betaling, die door de topfunctionaris terugbetaald moet worden aan de instelling. Gebeurt dit niet, dan is BDO als accountant wettelijk verplicht om bij het ministerie melding te doen van deze onverschuldigde betaling. Wij hebben tevens een meldingsplicht indien u geen of onjuiste gegevens heeft gepubliceerd in de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2024 van de gemeente Bernheze niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening 2024 van de gemeente Bernheze voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening 2024 genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachting accountantscontrole SiSa 2024. Op grond van ons onderzoek hebben wij bij uw specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Zie tevens 5.1.

In bijlage 1 van de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2024 wordt ingegaan op de Wet Inburgering 2021. Vanaf 1 januari 2022 is het nieuwe inburgeringsstelsel ingegaan waarin de Wet Inburgering 2021 wordt uitgevoerd door gemeenten en verantwoord in de SiSa-bijlage 2024. Gemeente Bernheze heeft de participatiewet en aanverwante regelingen, en daarmee ook de Wet Inburgering 2021, belegd bij gemeente Meierijstad. Wij hebben van de accountant van gemeente Meierijstad vernomen dat gemeente Meierijstad geen financiële onregelmatigheden op het gebied van het Voorwaardecriterium en Misbruik & Oneigenlijk gebruik (M&O-criterium) aan haar accountant heeft gerapporteerd die in de rechtmatigheidsverantwoording van gemeente Bernheze opgenomen dienen te worden.

4.6 Belangrijke schattingsposten

Inherent aan het opmaken van een jaarrekening, is dat het college met de organisatie schattingen moet maken. Bepaalde schattingen kennen een (additionele) schattingsonzekerheid en zijn van bijzonder belang door hun invloed op de jaarrekening en doordat zij een hoge mate van schattingsonzekerheid vertonen. Een goed inzicht in de jaarrekening vereist kennis van deze posten. Als onderdeel van de controle hebben wij de oordeelsvormingen en besluiten van het college bij het maken van de schattingen beoordeeld op indicaties voor mogelijke tendentie bij het college.

In het hierna opgenomen overzicht hebben wij van de jaarrekeningposten waaraan een belangrijke schatting ten grondslag ligt weergegeven of wij de schatting als conservatief, neutraal of optimistisch hebben aangemerkt.

POST IN DE JAARREKENING	BEDRAG (x € 1.000)	BEOORDELING HUIDIG BOEKJAAR	BEOORDELING VORIG BOEKJAAR	TOELICHTING SCHATTING
Vaste activa - afschrijvingen	2.829	●	●	Afschrijving van de materiële vast activa vindt plaats op basis van de ingeschatte en vastgestelde afschrijvingstermijnen.
Voorziening dubieuze debiteuren	279	●	●	Voor debiteuren is een voorziening getroffen. Hiermee kunnen in voorkomende gevallen oninbare bedragen worden opgevangen.
Grondexploitatie - nog te maken kosten	36.859	●	●	Er is een inschatting gemaakt van de nog te maken kosten welke benodigd zijn voor afronding van de projecten.
Grondexploitatie - nog te verwachten opbrengsten	44.942	●	●	Er is een inschatting gemaakt van de nog te verwachten opbrengsten welke gerealiseerd worden voor afronding van de projecten.

5. Bijlagen

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

5.2 IT-bevindingen

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

Inleiding

Bij de jaarrekening wordt als bijlage de SiSa-verantwoording toegevoegd. De gemeente Bernheze heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst. In onderstaande tabel zijn de te rapporteren bevindingen opgenomen:

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2024 in het kader van SiSa worden verantwoord. Per regeling is aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Indien geen fouten of onzekerheden zijn geconstateerd, zijn de kolommen 'FINANCIËLE OMVANG IN €' en 'TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID' niet ingevuld.

STREKKING CONTROLEVERKLARING 2024	
Strekking controleverklaring getrouwheid (jaarrekening)	Goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid (SiSa-bijlage)	Goedkeurend

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout		
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid		
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout		
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid		
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout		
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Fout		
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Onzekerheid		
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout		
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid		
D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Fout		
D22	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Onzekerheid		
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Fout		
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid		
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Fout		
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Onzekerheid		
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Fout		
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout		
G2	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffairegebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	Fout		
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire levensonderhoud BBZ in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout		
G3	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout		
G3	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2024	Fout		
G10	Wet inburgering_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ gemeentedeel 2024	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout		
G12	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2024	Fout		
G13	Besteding/baten onderwijsroute_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	Fout		
G13	Bestedingen/baten overige voorzieningen_ gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Fout		
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025	Onzekerheid		
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout		
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Onzekerheid		
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Fout		
H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026	Onzekerheid		
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Fout		
J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Onzekerheid		
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Fout		
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Onzekerheid		
J55	Aanpak energiearmoede	Fout		
J55	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid		
J75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	Fout		
J75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)	Onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Fout		
J94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	Onzekerheid		
J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Fout		
J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Onzekerheid		
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Fout		
J209	Meerjarige regeling voor huisvesting aandachtsgroepen	Onzekerheid		
J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Fout		
J210B	Meerjarige regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw	Onzekerheid		
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout		
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid		
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout		
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid		

5.1 Bevindingen SiSa-bijlage | Tozo

NR.	SPECIFIEKE UITKERING OF OVERIG	FOUT OF ONZEKERHEID	FINANCIËLE OMVANG IN €	TOELICHTING FOUT/ONZEKERHEID
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Fout		
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Fout		
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen _gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2024	Fout		
G4	Tozo 2_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2024	Fout		
G4	Tozo 3_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2024	Fout		
G4	Tozo 4_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2024	Fout		
G4	Tozo 5_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2024	Fout		
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_gemeentedeel 2024	Onzekerheid		

5.2 IT-bevindingen

Overzicht van de bevindingen t.a.v. de IT General Controls

IT-audit algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole is een IT-audit uitgevoerd. De IT-audit is primair gericht op de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking ten behoeve van de totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat de IT-audit zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Het inzicht in de gebruikte IT-applicaties en ondersteunende IT-infrastructuur, vormen een onderdeel van het inzicht in de interne beheersing. Algemene IT-beheersingsmaatregelen (hierna: IT General Controls) rond de IT-processen leveren een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's die voortkomen uit het gebruik van IT.

Bevindingen IT General Controls

Hierna zijn de bevindingen opgenomen met betrekking tot de opzet en het bestaan van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte IT General Controls voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole. De impact van de bevindingen met betrekking tot de IT General Controls zal bij de betreffende processen worden behandeld.

Per bevinding is de status in het huidige jaar en in het voorgaande jaar aangegeven met betrekking tot de onderzochte IT-applicaties, zijnde Key2Financiën en de hieraan gerelateerde IT-infrastructuur voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole. Onze relevante bevindingen en overige IT-gerelateerde bevindingen treft u op de volgende pagina's aan.

De scope van relevante IT General Controls wordt jaarlijks beoordeeld en kan hierdoor afwijken van de scope van voorgaande jaren.

Opvolging IT-bevindingen 2023

Ten opzichte van de IT-audit 2023 zien wij een aantal ontwikkelingen. Het belangrijkste verbeterpunt ziet toe op autorisatiebeheer. Er wordt gebruik gemaakt van een autorisatiematrix bij de toekenning van autorisaties.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

De accountant dient op basis van artikel 2:393, lid 4 BW aandacht te besteden aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Wij hebben de automatiseringsorganisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole beoordeeld. De interim-controle heeft een aantal tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht. Een verdere uitwerking van onze bevindingen is op de volgende pagina's opgenomen.

5.2 IT-bevindingen

Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de IT General Controls per applicatie

OVERZICHT EN EVALUATIE VAN ITCG - PER APPLICATIE	Key2Financiën	
Logische toegangsbeveiliging	2024	2023
LT.1 - Procedure autorisatiebeheer (in dienst)	●	●
LT.2 - Procedure autorisatiebeheer (uit dienst)	●	●
LT.3 - Periodieke controle op toegang en juistheid ingerichte autorisaties	●	●
LT.4 - Identificatie van gebruikers voor toegang tot applicaties	●	●
LT.5 - Authenticatie	●	●
LT.6 - Administrator- en superuser-accounts	●	●
LT.7 - Database-toegang	●*	●
Change management		
CM.1 - Wijzigingsbeheer applicaties	NEW	●
CM.2 - Gescheiden IT-omgevingen	●	●
Continuïteit		
CON.1 - Back-up maatregelen	●	●
CON.2 - Restoretest	●	●

* Databasetoegang is belegd bij Centric en daarom niet door BDO beoordeeld.

5.2 IT-bevindingen

Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de IT General Controls per applicatie

BEVINDINGEN			
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management
LT.2 Procedure autorisatiebeheer (uit dienst)			
Middel	Wij hebben vastgesteld dat het gebruikersaccounts van een uit dienst getreden medewerker niet tijdig (binnen aantal werkdagen) is geblokkeerd. Als gevolg van het feit dat autorisaties niet tijdig worden ingetrokken bestaat het risico dat gebruikers onterecht toegang behouden tot de applicaties in scope, waardoor zij mogelijk ongeautoriseerde handelingen kunnen uitvoeren.	Wij adviseren om gebruikersaccounts van uitdienst getreden medewerker tijdig te blokkeren.	Applicatiebeheerder verwerkt uitdienstmeldingen zo snel mogelijk. Dit is meestal op tijd. Ook moeten medewerkers bij uit dienst de apparatuur inleveren. Wij kunnen alleen met apparatuur van de gemeente op het netwerk en bij de systemen. Na uit dienstdatum kan medewerker er dus niet meer bij. Het Risico is hier dus nihil. We zullen wel met teamcoaches in gesprek gaan om te zorgen voor een tijdige uitdienstmelding.
LT.3 Periodieke controle op toegang en juistheid ingerichte autorisaties			
Middel	Periodieke controle op juistheid en actualiteit toegekende autorisaties wordt uitgevoerd maar is niet volledig aantoonbaar vastgelegd. Het risico bestaat dat toegekende autorisaties niet in lijn liggen met de eisen die het financieel management aan functiescheiding stelt.	Wij adviseren periodiek (minimaal jaarlijks) de autorisaties te controleren op de vereisten vanuit functiescheiding. Hierbij dient vooraf de vereisten van functiescheiding door financieel management te worden vastgesteld.	In de periodieke controle worden wel alle gebruikers beoordeeld. Ook die van financiën. Echter omdat applicatieheerder ook op Financiën zit, weet deze de status van die gebruikers zelf. Afdeling Financiën is een klein team van 12 medewerkers. Bij de budgethouders is men echter wel afhankelijk van de teamcoach, vandaar dat we hierbij info opvragen bij de teamcoach.
LT.5 Authenticatie			
Hoog	Vastgesteld dat er gebruikers zijn uitgesloten van periodieke wachtwoordwijziging. Eén gebruiker heeft voor langere tijd het wachtwoord niet gewijzigd. Het risico bestaat dat voor de accounts waarvoor de periodieke wijziging van het wachtwoord is uitgeschakeld, het wachtwoord intern bekend raakt, waardoor deze gebruikersaccounts ongemerkt misbruikt kunnen worden.	Wij adviseren om geen uitzonderingen op het wachtwoordbeleid toe te staan.	Dit is recht gezet door systeembeheer. Wij hebben sowieso een termijn van 3 maanden voor wachtwoordwijziging. Twee van de 3 genoemde bevindingen vallen dus binnen deze termijn Ook hebben wij 2FA, dus met alleen een wachtwoord kom je niet verder, je hebt dan ook nog de vingerafdruk nodig.

5.2 IT-bevindingen

Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de IT General Controls per applicatie

BEVINDINGEN			
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management
LT.6 Administrators- en superuser-accounts			
Hoog	Wij hebben vastgesteld dat twee eindgebruikers Key2Financiën in het bezit zijn van superuser-rechten. Gebruikersaccounts met hoge bevoegdheden beschikken over alle rechten en kunnen hiermee de gewenste functiescheidingen doorbreken en eventueel ongeautoriseerde wijzigingen (bijvoorbeeld stamgegevens of financiële transacties) doorvoeren. Dit is een inherent risico van accounts met hoge bevoegdheden. Echter wordt dit risico verhoogd door deze accounts te beleggen in de lijnorganisatie.	Wij adviseren om een eenduidige functiescheiding tussen gebruikersdoeleinden vanuit de lijnorganisatie en het IT-beheer van onderzochte applicaties aan te brengen.	Het team financiën is een klein team waarin de rol van applicatiebeheerder ook een financieel/administratieve rol heeft. Het applicatiebeheerderschap is gesplitst over twee personen om onderlinge controle en continuïteit te waarborgen. Daarnaast worden wijzigingen in autorisatie door het financieel systeem gelogd. Voor alle processen die te maken hebben met betalen en toevoegen/wijzigen van bankrekeningnummers geldt het vierogen principe. Dit is in het systeem technisch afgedicht. Dus ook iemand met applicatiebeheerders rechten kan niet in zijn eentje betalingen verrichten. Daar is altijd een 2e persoon voor nodig.
CM.1 Wijzigingsbeheer			
Middel	De impactafweging en uitgevoerde testwerkzaamheden worden beperkt gedocumenteerd waardoor wij het bestaan niet hebben kunnen vaststellen. Vastlegging vindt vooral plaats in Excel waarvan wij de betrouwbaarheid niet kunnen vaststellen. Door deze bevinding bestaat het risico dat kwaliteitsstappen niet of met onvoldoende diepgang worden uitgevoerd wat kan leiden tot verstoringen.	Wij adviseren om de doorlopen stappen rondom impact bepaling en uitvoeren testwerkzaamheden aantoonbaar uit te voeren. Onderdeel hiervan is het afstemmen van uitgevoerde testwerkzaamheden met een bevoegd functionaris.	Degene die test is ook degene die dagelijks met die transacties werkt. Deze transacties zijn vastgelegd in een testprotocol (Excel lijst). Bij fouten wordt dit vast gelegd in deze lijst. Daarover wordt contact opgenomen met Centric. Wij zien geen extra toegevoegde waarde van bijvoorbeeld printscreens als transacties werken is er namelijk niets vast te leggen. Dit kan wel bij foutmeldingen en zullen we vanaf nu doen.

5.2 IT-bevindingen

Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de IT General Controls per applicatie

BEVINDINGEN			
Prioriteit	Bevinding - incl. risico	Aanbeveling	Reactie management
COM.1 en 2 Back-up en restoretest			
Middel	Continuïteit voor Key2Financiën wordt verzorgt door de leverancier Centric. De leverancier is niet in het bezit van een assurance-verklaring waarin de betreffende maatregelen zijn onderzocht. Er zijn wel contractuele afspraken gemaakt maar het is onbekend of deze in voldoende mate nagekomen worden. Vanwege het ontbreken van een Assurance-rapport bestaat het risico dat de ingerichte beheersingsmaatregelen bij de leverancier Centric mogelijk niet in lijn zijn met het beleid vanuit Gemeente Bernheze. Eveneens bestaat het risico dat mogelijk aanvullende maatregelen die door Bernheze moeten worden uitgevoerd niet bekend zijn.	Wij adviseren om met Centric in gesprek te gaan over de mogelijkheid tot het verkrijgen van een assurance-rapportage. Tevens adviseren wij waar mogelijk compenserende maatregelen te nemen om de impact van eventuele verstoringen te beperken.	Centric beschikt over de volgende certificaten ISO 9001 en ISO 27001-verklaring. Dit is de standaard aanlevering van Centric aan zijn klanten. Voor een ISAE 3000 of ISAE 3402 rapport moet Centric jaarlijks een audit uitvoeren op kosten van de gemeente. We zullen dit nog in overweging nemen en met de budgethouder bespreken.

Een andere kijk
op waarde

